

KĀ VEIDOJAS GAISA PIESĀRŅOJUMA NEREDZAMIE PUTEKĻI?

Ieteikumi ikdienas paradumu maiņai – gaisa piesārņojuma mazināšanai

Gaisa piesārņojums ir jebkuras gaisā esošās gāzveida vielas un smalkās daļiņas, kas var kaitēt cilvēkiem, dzīvniekiem un videi. Par *neredzamajiem putekļiem* sava izmēra dēļ tiek dēvētas PM_{2,5} un PM₁₀ gaisā esošās smalkās daļiņas, kuru galvenie avoti Latvijā ir malkas apkure un transports. Smalkās daļiņas caur elpceļiem nonāk cilvēka organismā un izraisa hronisku elpceļu slimību saasināšanos vai ilgtermiņā – jaunas saslimšanas.

Cilvēka mats šķērs griezumā

Smalkās daļiņas PM_{2,5}

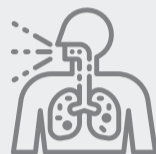
Smalkās daļiņas PM₁₀

Smalkākas par matu

Nav vizuāli redzamas

Caur elpceļiem nonāk bronhos un alveolās

Ietekmē elpceļu veselību

Var tikt saskatītas kā dūmi vai putekļi

Ieelpojot iekļūst augšējos elpceļos

Ietekmē acu un rīkles gļotādu, augšējos elpceļus

Galvenie smalko daļiņu PM gaisa piesārņojuma avoti*

Mājsaimniecības un pakalpojumi (59%)

Lielie enerģijas ražotāji (13%)

Rūpniecība (13%)

Transports** (5%)

*LVGMC Ikgadējais ziņojums par gaisu piesārņojošo vielu emisijām Latvijā, 2016. gada dati. <https://videscentrs.lv/mc/lapas/gaisa-piesarnojums>

**Galvenokārt rada slāpekļa oksīda piesārņojumu.

Kas izraisa PM daļiņu piesārņojumu gaisā?

Slapjas malkas dedzināšana

Koku lapu, zaru un zāles dedzināšana

Sadzīves atkritumu dedzināšana

Vecu mēbeļu dedzināšana

Koksni saturošu būvgružu dedzināšana

Negatīvās sekas:

- Piesārņots gaiss mājoklī un vidē
- Gruzdēšana, piedūmojums veido gaisa un gruntsūdeņu piesārņojumu
- Videi kaitīgi un dārzkopībai nederīgi pelni – ar smagajiem metāliem u. c. kaitīgiem ķīmiskiem savienojumiem no sadzīves atkritumu, mēbeļu, būvgružu dedzināšanas

Ko darīt, lai mazinātu gaisa piesārņojumu?

Pareizas rīcības soļi

Malka

- Apkurē lietot vizmaz divus gadus žāvētu malku
- Uzglabāt nojumē/turēt pārklātu
- Uzglabāšanas vietu nodrošināt ar brīvu gaisa plūsmu

Lapas un zari

- Lapas nodot pārstrādei vai veidot komposta kaudzes
- Zarus sasmalcināt un izmantot kā mulču

Sadzīves atkritumi

- Šķirot
- Nodot pārstrādei savā pašvaldībā
- Nededzināt kā kurināmo materiālu

PM_{2,5} piesārņojuma samazināšanas mērķis – 2030. gadā vidēji par ~15% mazāk nekā pašlaik*

* Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātais "Gaisa piesārņojuma samazināšanas plāns 2020. – 2030. gadam"

Uzzini vairāk: www.varam.gov.lv/lv/zini-kaitigos-gaisa-piesarnojuma-avotus